

HEEFT CHINA AL GEWONNEN?

Kishore Mahbubani

HEEFT CHINA AL GEWONNEN?

Nieuw Amsterdam

Vertaling Ronnie Boley

© 2020 Kishore Mahbubani

Oorspronkelijke titel *Has China Won?*

The Chinese Challenge to American Primacy

Oorspronkelijke uitgever Public Affairs, New York

© 2020 Nederlandse vertaling Ronnie Boley/

Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Tekstredactie Marianne Tieleman

Correctie, register en lay-out Yulia Knol

Omslag Bureau Beck

(naar het oorspronkelijke ontwerp van Pete Garceau)

NUR 686

ISBN 978 90 468 2715 4

www.nieuwamsterdam.nl

INHOUD

1	Inleiding	7
2	De grootste strategische fout van China	27
3	De grootste strategische fout van Amerika	48
4	Is China expansionistisch?	75
5	Kan Amerika een radicale ommezwai maken?	99
6	Moet China democratisch worden?	125
7	De aanname van deugdzaamheid	170
8	Voor wie zullen andere landen kiezen?	195
9	Een tegenstrijdige conclusie	231
	Epiloog: Bij de Nederlandse editie	258
	Dankwoord	267
	Appendix: De mythe van het Amerikaans exceptionalisme	269
	Noten	279
	Register	306

INLEIDING

Eén ding is zeker.

De geopolitieke strijd die tussen Amerika en China is losgebarsten zal nog wel een jaar of twintig aanhouden. President Donald Trump heeft in 2018 het startschot voor de eerste ronde gegeven, maar de krachtmeting zal langer duren dan zijn regeringsperiode. De president heeft Amerika met al zijn beleidsmaatregelen weten te verdeelen, op één uitzondering na: zijn handels- en technologieoorlog tegen China. Daarmee heeft hij zelfs bij zowel de Republikeinse Partij als de Democratische Partij de handen op elkaar gekregen, en de Amerikaanse natie is het er steeds meer over eens dat China een bedreiging vormt voor Amerika. Volgens generaal Joseph Dunford, voorzitter van de gezamenlijke stafchefs, ‘zal China rond 2025 waarschijnlijk de grootste bedreiging voor ons land vormen’.¹ In de samenvatting van de Amerikaanse Nationale Defensiestrategie van 2018 worden China en Rusland ‘revisionistische mogendheden’ genoemd die erop uit zijn om ‘een wereld te creëren die aansluit bij hun autoritaire concept – vetorecht verkrijgen over de beslissingen van andere landen op het gebied van economie, diplomatie en veiligheid’.² Christopher Wray, directeur van de FBI, heeft gezegd: ‘Een van de dingen die we proberen te doen is de Chinese bedreiging niet beschouwen als een bedreiging voor de hele regering, maar voor de hele maatschappij (...) en ik denk dat dat van onze kant ook een reactie vereist van de hele maatschappij.’³ Zelfs George Soros, die miljoenen heeft uitgegeven om de verkiezing van Trump te verhinderen, heeft diezelfde Trump gecomplimenteerd met zijn Chinabeleid. Hij zei: ‘De grootste – en misschien enige – prestatie van de regering-Trump in de buitenlandpolitiek is de ontwikkeling van een co-

herent en waarlijk tweepartijenbeleid voor het China van Xi Jinping geweest.’⁴ Hij voegde daaraan toe dat de regering-Trump China met recht als ‘een strategische rivaal’ bestempelde.

Maar hoewel het Amerikaanse establishment het Chinabeleid van Trump over het algemeen enthousiast heeft gesteund, is het toch vreemd dat helemaal niemand erop heeft gewezen dat Amerika een grote strategische fout maakt door deze krachtmeting te beginnen zonder eerst een brede, wereldwijde Chinastrategie te ontwikkelen.

Ik werd daarop attent gemaakt door een van de grootste strategische denkers van Amerika, Dr. Henry Kissinger. Ik kan me mijn lunch met hem, half maart 2018 in een privévertrek in zijn club midden in Manhattan, nog levendig voor de geest halen. Omdat er zware sneeuwval was voorspeld, was ik bang dat de afspraak niet door zou gaan. Maar ondanks de weerwaarschuwing kwam Kissinger toch. We hadden een geweldig gesprek van ruim twee uur. Om heel eerlijk te zijn zei hij tijdens die lunch niet letterlijk dat het Amerika aan een langetermijnstrategie voor China ontbrak, maar dat was wel de strekking van zijn boodschap. En het is ook de belangrijke boodschap van zijn boek *On China*.

Wat een verschil met de Koude Oorlog tegen de Sovjet-Unie, waar Amerika zich pas na lang en diep beraad in stortte. De meesterstrategie die de succesvolle Amerikaanse containmentpolitiek voor de Sovjet-Unie bedacht was George Kennan. Die strategie zette hij voor het eerst publiekelijk uiteen in zijn beroemde essay in *Foreign Affairs*, geschreven onder het pseudoniem Mr. X en een uitwerking van zijn ‘lange telegram’ uit 1946. Dat schreef Kennan in zijn belangrijke functie van directeur Policy Planning op het ministerie van Buitenlandse Zaken, toen strategische langetermijnplanning zijn belangrijkste taak was.

Van september 2018 tot augustus 2019 werd die functie bekleed door professor Kiron Skinner van Carnegie Mellon University. Zij onthulde tijdens een openbare paneldiscussie op 29 april 2019 dat haar afdeling in reactie op de hernieuwde opkomst van China nog altijd een brede strategie probeerde te bedenken die die van haar voorganger, Kennan, kon evenaren.

Toen ik bij de buitenlandse dienst van Singapore werkte was het

onder meer mijn taak om voor de regering van Singapore stukken over langetermijnstrategieën te schrijven. Van de drie weergalozes geopolitieke grootmeesters van Singapore (Lee Kuan Yew, Goh Keng Swee en S. Rajaratnam) leerde ik dat het formuleren van de juiste vragen de eerste stap is naar een langetermijnstrategie. Als je niet de goede vragen stelt, zul je ook niet de goede antwoorden krijgen. En bovenal leerde ik van Rajaratnam dat het van essentieel belang is om daarbij altijd ‘het ondenkbare te denken’.

In die geest van ‘het ondenkbare denken’ wil ik tien terreinen noemen die vragen oproepen waarmee beleidsplanners aan de slag moeten. Eind jaren negentig heb ik George Kennan één keer ontmoet in zijn kantoor op het Institute of Advanced Study in Princeton, New Jersey, en ik denk dat hij de lastigste problemen die voor ons liggen het liefst onmiddellijk zou willen aanpakken.

DE GROTE TIEN

- 1 Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog had Amerika, met 4 procent van de wereldbevolking, een aandeel van bijna 50 procent in het bruto wereldproduct. Gedurende de hele Koude Oorlog kwam het bbp van de Sovjet-Unie nooit in de buurt van dat van Amerika, maar bereikte het op zijn hoogtepunt slechts 40 procent van het Amerikaanse.⁵ Zou het Amerikaanse bbp de komende dertig jaar lager kunnen worden dan het Chinese? En zo ja, welke strategische veranderingen zal Amerika moeten doorvoeren wanneer het land niet langer de grootste economische macht ter wereld is?
- 2 Wat zou de belangrijkste doelstelling van Amerika moeten zijn: de welvaart verbeteren van zijn 330 miljoen inwoners of de toppositie in het internationale bestel handhaven? En stel dat die twee doelstellingen strijdig zijn, welke zou dan voorrang moeten krijgen?
- 3 Tijdens de Koude Oorlog bleken de hoge defensie-uitgaven van Amerika een verstandige keus omdat ze de Sovjet-Unie, een land met een kleinere economie, dwongen om evenveel uit te geven. Uiteindelijk was dat een van de oorzaken van het faillissement van de Sovjet-Unie. China heeft lessen getrokken uit de

val van de Sovjet-Unie. Het land houdt zijn defensie-uitgaven binnen de perken en concentreert zich op de economische ontwikkeling. Is het verstandig als Amerika fors blijft investeren in defensie? Of zou het beter zijn om de defensie-uitgaven en de participatie in dure buitenlandse oorlogen te verlagen en meer te investeren in de sociale voorzieningen en de nationale infrastructuur? Wat ziet China het liefst: dat Amerika zijn defensie-uitgaven verhoogt of juist verlaagt?

- 4 Amerika heeft de Koude Oorlog niet in zijn eentje gewonnen. Het vormde stevige allianties met zijn westerse partners in de NAVO en investeerde in belangrijke vrienden en bondgenoten in de derde wereld, zoals China, Pakistan, Indonesië en Egypte. Om die nauwe samenwerkingsverbanden in stand te houden, stelde Amerika zijn economie open voor zijn bondgenoten en verhoogde het royaal zijn financiële steun. Tijdens de Koude Oorlog stond Amerika in de eerste plaats bekend om zijn vrijgevigheid. De regering-Trump heeft een America First-beleid aangekondigd en gedreigd om cruciale bondgenoten zoals de EU en Japan, en vrienden in de derde wereld zoals India, importheffingen op te leggen. Kan Amerika een solide wereldwijde coalitie tegen China opbouwen wanneer het tegelijkertijd zijn belangrijkste bondgenoten tegen zich in het harnas jaagt? Was de Amerikaanse beslissing om uit het Trans-Pacific Partnership (TPP) te stappen een geopolitiek geschenk voor China? Heeft China al een preventieve aanval ingezet op een eventuele containmentpolitiek door nieuwe economische samenwerkingsverbanden met zijn buurlanden aan te gaan via de Nieuwe Zijderoute?
- 5 Het machtigste wapen waarmee Amerika zijn bondgenoten en tegenstanders op één lijn kan krijgen en naar zijn pijpen kan laten dansen is niet het Amerikaanse leger maar de Amerikaanse dollar. De Amerikaanse dollar is vrijwel onmisbaar geworden voor internationale financiële transacties en de wereldhandel. In dat opzicht fungeert hij wereldwijd als een collectieve voorziening om de onderling afhankelijke economieën te bedienen. Omdat buitenlandse banken en instituties volledig zijn aange-

wezen op de dollar, heeft Amerika zijn binnenlandse wetten naar hartenlust extraterritoriaal kunnen toepassen en buitenlandse banken enorme boetes kunnen opleggen voor overtredingen van de binnenlandse Amerikaanse wetgeving betreffende de handel met Iran en andere gesanctioneerde landen. Ook werden tegenstanders als Noord-Korea en Iran met behulp van verlammeende financiële sancties aan de onderhandelingstafel gedwongen. Dergelijke Amerikaanse sancties werkten het best als ze werden gesteund en aangemoedigd door multilaterale organisaties zoals de VN-Veiligheidsraad, waarvan de besluiten bindend zijn voor VN-lidstaten. Onder de regering-Trump is Amerika van multilaterale op unilaterale sancties overgestapt en heeft het van de dollar een wapen gemaakt om tegen zijn tegenstanders in te zetten. Is het verstandig om van een mondiale collectieve voorziening een wapen te maken en dat voor unilaterale doelstellingen te gebruiken? Op dit moment zijn er geen praktische alternatieven voor de Amerikaanse dollar. Zal dat altijd zo blijven? Of is dat de achilleshiel van de Amerikaanse economie die door China kan worden getroffen en verzwakt?

- 6 Kennan heeft erop gehamerd dat het bij het ontwikkelen van een strategie tegen de Sovjet-Unie voor de Amerikanen van levensbelang was om ‘bij de wereldbevolking in het algemeen de indruk te wekken van een land’ dat binnenlandse successen boekte en een ‘mentale vitaliteit’ bezat.⁶ Professor Joseph Nye noemde dat de ‘soft power’ van Amerika. Die soft power nam tussen de jaren zestig en de jaren tachtig een hoge vlucht. Na 9/11 heeft Amerika de internationale wetgeving en internationale mensenrechtenconventies met voeten getreden en heeft als eerste westerse land foltering weer ingevoerd. De Amerikaanse soft power is flink afgenomen, met name onder Trump. Is het Amerikaanse volk bereid om de offers te brengen die nodig zijn om de soft power weer te vergroten? Kan Amerika de ideologische strijd tegen China winnen als het als een ‘gewoon’ land wordt beschouwd, en niet als een ‘buitengewoon’ land?
- 7 Volgens generaal H.R. McMaster, die van 2017 tot 2018 de nationale veiligheidsadviseur van president Trump was, staat de

strijd tussen Amerika en China uiteindelijk symbool voor de strijd tussen ‘vrije, open samenlevingen en gesloten autoritaire systemen’.⁷ In dat geval zouden de vrije, open samenlevingen zich allemaal in gelijke mate bedreigd moeten voelen door de Chinese Communistische Partij. Twee van de drie grootste democratieën op de wereld zijn Aziatisch: India en Indonesië. Maar geen van beide voelt zich op de een of andere manier bedreigd door de Chinese ideologie. Dat geldt ook voor de meeste Europese democratieën. In tegenstelling tot de Sovjet-Unie probeert China de Amerikaanse ideologie niet aan te vechten of te bedreigen. Door de nieuwe Chinese uitdaging te behandelen alsof ze min of meer gelijk is aan de oude Sovjetstrategie maakt Amerika de klassieke strategische fout dat het de oorlog van morgen wil uitvechten met de strategieën van gisteren. Kunnen Amerikaanse strategische denkers nieuwe analytische kaders ontwikkelen om de essentie van de wedloop met China te vatten?

- 8 In een grote geopolitieke krachtmeting is de partij die rationeel en beheerst weet te blijven altijd in het voordeel, niet de partij die zich, bewust of onbewust, laat leiden door emoties. Kennan heeft wijselijk opgemerkt dat ‘verlies van kalmte en zelfbeheersing’ een teken van zwakte is. Maar zijn de Amerikaanse reacties op China gebaseerd op gezond verstand? Of op onbewuste emoties? In de westerse psyche bestaat al lange tijd een diepe, onbewuste angst voor het ‘gele gevaar’. Kiron Skinner heeft de krachtmeting met China een wedloop met een ‘niet-blanke’ macht genoemd. Daarmee gaf ze precies de reden aan voor de emotionele reacties op China. Zal een strategisch denker, in de politiek correcte omgeving van Washington D.C., ooit een dergelijk politiek incorrect maar eerlijk punt naar voren kunnen brengen zonder politiek te worden afgebrand?
- 9 Sun Tzu, een van de grootste strategische meesters van China, kwam eens met het volgende advies: ‘Als je de vijand kent en jezelf, hoef je niet bang te zijn voor de afloop van honderd veldslagen. Als je jezelf kent maar de vijand niet, zul je voor elke overwinning ook een nederlaag lijden. Als je noch de vijand

noch jezelf kent, zul je in elk gevecht bezwijken.⁸ Kent Amerika zijn Chinese rivaal? Maakt Amerika bijvoorbeeld een fundamentele beoordelingsfout als het de CCP beschouwt als een Chinese *communistic* partij? Dat zou betekenen dat de ziel van de CCP in haar communistische wortels ligt. Maar in de ogen van veel objectieve Aziatische waarnemers functioneert de CCP eigenlijk als een 'Chinese *cultuur*-partij'. Haar ziel is niet geworteld in de buitenlandse ideologie van het marxisme-leninisme maar in de Chinese cultuur. Een strategisch denker moet vóór alles proberen in het hoofd van de tegenstander te kruipen. Daarom stel ik hier een toetsvraag: in hoeverre wordt het hoofd van een Chinese leider in beslag genomen door de marxistisch-leninistische ideologie en in hoeverre door de rijke geschiedenis van de Chinese cultuur? Het antwoord zou veel Amerikanen waarschijnlijk verbazen.

- 10 In *On China* benadrukt Henry Kissinger dat de Chinese strategie gebaseerd is op het Chinese spel weiqi (围棋)(beter bekend onder de Japanse naam go), niet op het westerse schaakspel. Bij het westerse schaakspel gaat het er vooral om de koning zo snel mogelijk te pakken te krijgen. Bij go om geleidelijk aan en met geduld gebieden te veroveren en zo het spel in je eigen voordeel te laten doorslaan. De nadruk ligt op de langetermijnstrategie, niet op de kortetermijnwinst. Is China dus geleidelijk aan en met geduld terrein aan het winnen waardoor het strategische spel steeds meer in China's voordeel uitvalt? Het interessante is dat Amerika twee keer een verwoede poging heeft gedaan om twee Chinese langetermijnstappen te dwarsbomen. De eerste toen de regering-Obama in 2014-2015 haar bondgenoten wilde weerhouden van deelname aan de door China geïnitieerde Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB). De tweede toen de regering-Trump haar bondgenoten wilde weerhouden van deelname aan de Nieuwe Zijderoute. Zet Amerika voldoende middelen opzij voor een langdurige krachtmeting? Heeft de Amerikaanse samenleving de innerlijke kracht en het uithoudingsvermogen om China's langtermijnspel vol te houden?

Deze vragen zijn bedoeld om een strategisch debat aan te wakken, het ondenkbare te denken, en de vele complexe dimensies te analyseren en te begrijpen van de geopolitieke krachtmeting die zich de komende tien jaar tussen de vs en China zal ontpinnen. Met dit boek wil ik onder meer aanzetten tot een nuchtere, rationele manier van denken over een onderwerp dat onherroepelijk ingewikkeld en veranderlijk is.

Voordat Amerika een dergelijke grote geopolitieke krachtmeting aangaat, moet elke Amerikaanse strategische denker de fundamentele vraag stellen met welk risico dat gepaard gaat. Oftewel, kan Amerika verliezen? Dat lijkt een onvoorstelbare gedachte. Zowel in fysiek als moreel opzicht beschouwt Amerika zichzelf sinds jaar en dag als het sterkste land. De Amerikaanse economie, en dus ook de Amerikaanse krijgsmacht, is al meer dan honderd jaar de sterkste ter wereld. Door de combinatie van het natuurlijke voordeel van een dunbevolkt en grondstofrijk continent en de vernieuwingskracht en vitaliteit van de bevolking en de instituties, met name de vrije markt, de rechtsstaat en de universiteiten, is Amerika ervan overtuigd geraakt dat geen ander land zijn vernuft en productiviteit ook maar enigszins kan evenaren.

Ook in moreel opzicht is het voor de meeste Amerikanen ondenkbaar dat hun vrije, open samenleving, de sterkste democratie ter wereld, een krachtmeting tegen een gesloten communistische samenleving als China zou kunnen verliezen. Ze zijn geneigd te geloven dat het kwaad altijd door het goede wordt overwonnen en dat geen enkel politiek systeem van nature zo goed is als het stelsel dat de grondleggers van de republiek voor ogen hadden. Misschien verklaart dat voor een deel waarom China de afgelopen jaren steeds meer wordt gedemoniseerd. Hoe meer China als schurk wordt neergezet, vooral omdat het land zich niet houdt aan de belofte om langzamerhand een opener, democratischer maatschappij te worden, hoe makkelijker Amerikanen kunnen volharden in het geloof dat ze uiteindelijk van China zullen winnen, ongeacht de kansen.

Amerika gaat ook prat op het feit dat het een rationele samenleving is. In veel opzichten klopt dat inderdaad. Het land is erfgenaam van de fantastische geschiedenis van de op rede en logica ge-

baseerde westerse beschaving. De wetenschappelijke revolutie die die beschaving vooruit heeft geholpen, heeft ook de dominante positie van Amerika mogelijk gemaakt. Vanwege zijn sterke markt, uitstekende universiteiten en de hoogst opgeleide elite ter wereld had, ging Amerika ervan uit dat het op cruciale gebieden als economische en militaire kracht, intellectuele inventiviteit en morele superioriteit, geen concurrentie van andere samenlevingen te duchten had.

Omdat de Amerikanen de meest open samenleving op aarde hadden, namen ze ook aan dat de diverse mechanismen daarvan hen wel zouden waarschuwen als het land een totaal verkeerde afslag nam. Jammer genoeg is dat in de afgelopen decennia niet gebeurd. De meeste Amerikanen weten niet eens dat het gemiddelde inkomen van de onderste 50 procent van hun bevolking al dertig jaar afneemt.⁹ En dat is niet aan één verkeerde afslag te wijten. Ik zal in dit boek laten zien dat Amerika een aantal belangrijke principes die bepalend waren voor de sociale rechtvaardigheid in de Amerikaanse samenleving, aanzienlijk heeft verloochend. De grootste Amerikaanse politiek en moreel filosoof van de laatste tijd is John Rawls. Door middel van zijn werk probeerde hij de wijsheid te destilleren uit de filosofie van de grote Europese filosofen die de leermeesters van de Founding Fathers van Amerika waren. Helaas beseffen de meeste Amerikanen niet hoe ver ze van sommige basisprincipes hiervan zijn afgeraakt.

Ook zijn er maar weinig Amerikanen die inzien dat de wereld in veel relevante opzichten is veranderd sinds de hoogtijdagen van de Amerikaanse macht in de jaren vijftig. In 1950 bedroeg de koopkrachtpariteit (kkp) van Amerika 27,3 procent van het bruto wereldproduct, terwijl dat van China maar 4,5 procent bedroeg.¹⁰ In 1990, aan het einde van de Koude Oorlog, een glorieus moment, bedroeg dat van Amerika 20,6 procent en dat van China 3,86 procent. Maar vanaf 2018 ligt de Amerikaanse koopkrachtpariteit 15 procent lager dan de Chinese (18,6 procent).¹¹ Op één belangrijk terrein is Amerika dus al naar de tweede plaats gezakt. Er zijn niet veel Amerikanen die dat weten, en er zijn er nog minder die erover hebben nagedacht wat dat betekent.

Nog relevanter is dat de mondiale context waarin de concurrentiestrijd tussen de vs en China wordt uitgevochten, heel anders zal zijn dan tijdens de Koude Oorlog. De wereld is veel ingewikkelder geworden. Het is duidelijk dat het steeds onwaarschijnlijker, hoewel niet onmogelijk, is dat Amerika de grootste wereldmacht zal blijven, tenzij het zich aanpast aan de nieuwe wereld.

In de arena van de beschavingsdynamiek keert de wereld terug naar een soort historisch evenwicht tussen de verschillende menselijke civilisaties. Ruim tweehonderd jaar lang heeft de westerse beschaving het veel beter gedaan dan de rest van de wereld, en kon ze zodoende het historische precedent tenietdoen: vanaf het jaar 1 tot het jaar 1820 waren China en India namelijk altijd de beschavingen met de sterkste economie. De afgelopen tweehonderd jaar zijn dus een uitzondering op de regel geweest.

Dat het Westen de wereld niet langer kan overheersen komt onder meer doordat de anderen zoveel van het Westen hebben geleerd. Ze hebben een heleboel goede westerse voorbeelden overgenomen op het gebied van economie, politiek, wetenschap en technologie. Het gevolg is dat andere beschavingen nu pas goed op stoom komen, terwijl grote delen van de westerse beschaving en vooral Europa uitgeput lijken en schijnbaar een gebrek aan motivatie en energie hebben. In dat opzicht zijn menselijke beschavingen gelijk aan andere organismen. Ze hebben een bepaalde levenscyclus. De Chinese beschaving heeft veel ups en downs gekend. Het zou dan ook geen verrassing moeten zijn dat ze nu haar kracht hervindt. Omdat China al meer dan tweeduizend jaar weet te overleven, heeft het een sterke culturele kracht ontwikkeld. Professor Wang Gungwu heeft opgemerkt dat de wereld weliswaar veel oude beschavingen heeft gekend, maar dat alleen China vier keer is gevallen en weer opgestaan. De Chinese beschaving is bijzonder veerkrachtig. En het Chinese volk is bijzonder getalenteerd. Wanneer de Chinezen terugkijken op de afgelopen tweeduizend jaar, beseffen ze maar al te goed dat de laatste dertig jaar, onder CCP-bewind, de beste zijn sinds China in 221 v.Chr. door Qin Shi Huangdi werd verenigd. Onder het keizerlijk systeem werd het grote intellectuele potentieel van de Chinese bevolking meestal niet ontwikkeld. Maar de afgelopen dertig jaar is er, voor het

eerst in de Chinese geschiedenis, op enorme schaal gebruik van gemaakt. Door het samenspel van het eeuwenoude culturele vertrouwen van de Chinezen en alles wat China van het Westen heeft geleerd, beschikt de Chinese beschaving op dit moment over een opmerkelijke energie. De Chinees-Amerikaanse Jean Fan, psycholoog-onderzoeker aan Stanford University, heeft na een bezoek aan China in 2019 geconstateerd dat ‘China op ingrijpende en natuurlijke wijze verandert, en snel ook, op een manier die nauwelijks te bevatten is als je het niet met eigen ogen ziet. Terwijl Amerika stagneert, ondergaan China’s cultuur, zelfbeeld en moreel een razendsnelle verandering – grotendeels ten goede.’¹² Als er een manier was om de relatieve sterkte en veerkracht van verschillende menselijke beschavingen te meten op basis van hun werkelijke functioneren gedurende meer dan tweeduizend jaar, zou die van China best bovenaan kunnen staan. Haar huidige, enorme energie is niet uniek. Ook andere Aziatische beschavingen doen het goed, omdat het Westen het goede voorbeeld heeft gegeven en dat breed heeft gedeeld.¹³

Ik kan gemakkelijk praten over de kracht van de vele beschavingen in Azië omdat ik een typische culturele achtergrond heb. Ik heb culturele banden met verschillende samenlevingen in Azië, waar tussen Teheran en Tokio de helft van de mensheid woont. In 1948 ben ik in Singapore uit twee hindoeïstische Sindhi-ouders geboren. Daardoor ben ik verbonden met meer dan een miljard hindoes in Zuid-Azië. Negen van de tien Zuidoost-Aziatische landen hebben ook een Indiase culturele basis. Als ik in Zuidoost-Azië opvoeringen zie van verhalen uit de Ramayana en Mahabharata die zozeer deel uitmaken van mijn jeugd, voel ik ook daarmee een band. Er wonen meer dan 550 miljoen mensen in dat Indiase gebied in Zuidoost-Azië. Mijn ouders verlieten Pakistan in 1947 vanwege de pijnlijke scheiding tussen hindoeïstisch India en islamitisch Pakistan. Als kind leerde ik lezen en schrijven in het Sindhi, met zijn Perzisch-Arabisch schrift. Ook mijn naam, Mahbubani, is afgeleid van een Perzisch-Arabisch woord, *mahboob*, dat ‘geliefde’ betekent. Als ik in de Arabische of Iraanse cultuur kom, voel ik me dus ook daarmee verbonden. En ook als ik boeddhistische tempels bezoek in China, Korea en Japan, voel ik een culturele aantrekkingskracht.

Het boeddhisme, dat wortels heeft in het hindoeïsme, stamt uit India. Toen ik jong was ging ik met mijn moeder zowel naar boeddhistische als hindoeïstische tempels om te bidden.

Door die persoonlijke connectie met een hele reeks Aziatische samenlevingen en de tien jaar die ik als ambassadeur bij de Verenigde Naties (VN) heb gewerkt, ben ik ervan overtuigd geraakt dat ook op het gebied van internationale aangelegenheden de textuur en chemie van de wereld zijn veranderd op een manier waarvan de meeste Amerikanen zich niet bewust zijn. De VN telt 193 leden. De simpele vraag die we zouden moeten stellen is welk land – China of de Verenigde Staten – dezelfde kant op zwemt als de meerderheid van de andere 191 natiestaten.

De meeste Amerikanen gaan ervan uit dat het buitenlandbeleid en de buitenlandse ambities van Amerika als vanzelfsprekend in harmonie zijn met de rest van de wereld omdat Amerika die rest al tientallen jaren aanvoert. Amerika heeft na de Tweede Wereldoorlog de grote lijnen uitgezet voor de liberale internationale orde, die eigenlijk de ‘op regels gebaseerde internationale orde’ zou moeten worden genoemd. De belangrijkste multilaterale wereldorganisaties, waaronder de VN, de Wereldhandelsorganisatie (World Trade Organization, WTO), het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank, zijn allemaal opgericht toen de Amerikaanse macht op zijn hoogtepunt was. Ze weerspiegelen de Amerikaanse waarden. Wat culturele identiteit betreft zijn ze westers georiënteerd, niet Aziatisch of Chinees. Maar ondanks het feit dat die organisaties worden gekenmerkt door westerse waarden en prioriteiten, heeft Amerika er steeds meer afstand van genomen terwijl de rest van de wereld, met name China, juist meer toenadering heeft gezocht.

Het is dan ook lang niet zeker dat Amerika de krachtmeting zal winnen. China maakt evenveel kans om uiteindelijk het invloedrijkste land ter wereld te worden. Wereldwijd zijn veel oplettende leiders en waarnemers in strategisch gevoelige landen zelfs al voorbereidingen aan het treffen voor een wereld waarin China de nummer één is.

Maar zoals Amerikaanse denkers de strategische fout hebben gemaakt om succes als vanzelfsprekend te beschouwen, zou China

ook een kolossale strategische fout maken als het hetzelfde deed. Hoewel China veel voordelen heeft vanwege zijn omvang en maatschappelijke veerkracht, zou het onverstandig zijn als de Chinese leiders de onderliggende kracht van de Amerikaanse economie en maatschappij zouden onderschatten. De afgelopen jaren heeft China de prijs betaald voor zijn dwaze arrogantie na de wereldwijde financiële crisis van 2008-2009, die beter de westerse financiële crisis kan worden genoemd, waardoor de westerse economieën waren opgeschrikt. Ten tijde van de Lehman Brothers-crisis leek het Amerikaanse financiële systeem, waarover vaak zo hoog was opgegeven, knock-out te zijn geslagen. De Chinese leiders waren toen zo onverstandig om laatdunkende opmerkingen over Amerika te maken. Maar tien jaar later is Amerika er weer bovenop.

Als ik een topadviseur van president Xi Jinping was zou ik hem dan ook met klem adviseren om de kracht van Amerika liever te overschatten dan te onderschatten. En als ze me zouden vragen om voor president Xi een memo op te stellen over de buitengewoon sterke punten van Amerika, zou dat er zo uitzien:

MEMO AAN KAMERAAD XI JINPING: VOORBEREIDING OP DE GROTE STRIJD MET AMERIKA

1 januari 2020

Over twintig jaar zullen we stilstaan bij de tweehonderdste herdenking van de meest vernederende periode in de geschiedenis van China. Het volk van China werd door de Britten gedwongen om opium te accepteren als betaling voor onze kostbare thee. Om met kameraad Xi te spreken ‘belandde China met de Opiumoorlog van 1840 in de duisternis van binnenlandse onrust en buitenlandse agressie. De mensen, die door oorlog werden geteisterd, zagen hoe hun vaderland werd verscheurd, en leefden in armoede en wanhoop.’¹⁴ We waren zwak. We leefden honderd jaar lang in schande, totdat Voorzitter Mao tijdens de oprichtingsceremonie van de Volksrepubliek China zei dat ‘het Chinese volk is opgestaan’.¹⁵

Nu zijn we sterk. Geen enkele macht kan China nog vernederen. We zijn goed op weg naar nationale verjonging. Bij de opening van het 19e Nationale Congres van de CCP heeft kameraad Xi ons geïnspireerd door ons te herinneren aan het thema van het Congres, namelijk 'trouw blijven aan onze oorspronkelijke ambitie en onze missie goed in gedachten houden, de banier van het socialisme met Chinese karakteristieken hooghouden, zorgen voor een beslissende overwinning door de opbouw van een in alle opzichten gematigd welvarende maatschappij, vechten voor het grote succes van het socialisme met Chinese karakteristieken voor een nieuw tijdperk, en onvermoeibaar werken aan de verwezenlijking van de Chinese Droom van nationale verjonging'.¹⁶

Maar we staan nu ook voor de grootste uitdaging voor China's verjonging. We hadden gehoopt dat het 'mooie land' (Amerika) zou blijven slapen terwijl China opstond. Maar helaas is het inmiddels wakker geworden. We moeten ons voorbereiden op tientallen jaren hevige strijd voordat we ons doel van nationale verjonging zullen bereiken.

Het zou een enorme strategische fout zijn om de grote kracht van Amerika te onderschatten. Het Chinese volk is bang voor chaos. Dat is de enige macht die China in het verleden op de knieën heeft gekregen en het Chinese volk ellende heeft gebracht. Amerika verkeert nu overduidelijk in chaos. President Donald Trump is een polariserende en tweedracht zaaiende figuur. De Amerikaanse samenleving is sinds de Burgeroorlog van 1861-1865 nooit zo verdeeld geweest.

Chaos zou een teken van zwakte moeten zijn. Maar voor Amerika is het een teken van kracht. De chaos is ontstaan doordat de mensen luidruchtig discussiëren over welke richting Amerika moet opgaan. En de mensen discussiëren zo luidruchtig omdat ze vinden dat zij, en niet de regering, eigenaar van het land zijn. Dat gevoel van eigendom zorgt voor een enorm besef van persoonlijke zeggenschap onder de Amerikaanse bevolking. In de Chinese cultuur wordt meer waarde gehecht aan sociale harmonie dan aan persoonlijke zeggenschap. In de Amerikaanse cultuur is het andersom.